

คุณภาพชีวิตการทำงานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลที่คัดสรรแห่งหนึ่ง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

จิราภรณ์ จิตต์โสภาคย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤศจิกายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จิราภรณ์ จิตต์โสภา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุวดี สกุลคู)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุวดี สกุลคู)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา คุณทรงเกียรติ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วัฒนา บรรเทียงสุข)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทราวดี เขียวพิเชฐ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 13 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความตั้งใจของผู้วิจัย และได้รับความกรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทำวิจัยจาก อาจารย์ ดร.สุวดี สกุลคู ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาทำให้ผู้วิจัยมีแนวทางในการศึกษาหาความรู้ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน เอาใจใส่ และเมตตาต่อผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า อาจารย์ ดร.สุวดี สกุลคู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา คุณทรงเกียรติ อาจารย์ ดร.วัฒนา บรรเท็งสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทราวดี เขียวพิเชษฐ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้อง และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล รองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าแผนก และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงท่านอื่น ๆ ที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์แพทย์ และขอขอบคุณเพื่อนพยาบาล ผู้ร่วมงานในภาควิชา วิสัญญีวิทยา ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือ และทำดีที่สุด ขอขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาโดยตลอด

จิราภรณ์ จิตดีโสภา

45922596: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน/ พยาบาลวิชาชีพ

จรรยาภรณ์ จิตต์โสภาค: คุณภาพชีวิตการทำงานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลที่คัดสรรแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (NURSE'S QUALITY OF WORK LIFE IN A SELECTED HOSPITAL UNDER THE OFFICE OF HIGHER EDUCATION COMMISSION: A QUALITATIVE STUDY) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สุวดี สกฤตคุ, Ph.D., จุฬาลักษณ์ บารมี, Ph.D. 115 หน้า, ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและบรรยายความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน สิ่งที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน และแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลที่คัดสรรแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับประจำการ จำนวน 9 คน มีอายุอยู่ในช่วง 23-27 ปี มีประสบการณ์ในวิชาชีพพยาบาล 1-5 ปี ปฏิบัติหน้าที่แผนกละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 แผนก สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง 5 คน สังเกตสถานที่ทำงานด้านกายภาพและลักษณะงานของแต่ละแผนก 9 แผนก และการศึกษาเอกสารที่ถูกล่าอย่างถึง ซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวอ้างถึง ผลการศึกษาพบว่า:

1. ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน แบ่งเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือ คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี หมายถึง มีความสุขในการทำงาน และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน ประเด็นที่สองคือ คุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่ดี หมายถึง ไม่มีความสุขในการทำงาน
2. สิ่งที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน แบ่งเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือ สิ่งที่ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานดี ประกอบด้วย การมีผู้ร่วมงานที่ดี การได้รับสิ่งตอบแทนอย่างเหมาะสม มีประสบการณ์ที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน และมีความชอบในงานที่ทำ ประเด็นที่สองคือ สิ่งที่ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานไม่ดี ประกอบด้วย ได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลน้อย สิ่งแวดล้อมในที่ทำงานไม่ปลอดภัย ความเหนื่อยล้าจากการปฏิบัติงาน ความรู้สึกด้านลบต่อผู้รับบริการ สัมพันธภาพที่ไม่ดีกับหัวหน้าหน่วยงาน ลักษณะการทำงานที่ไม่ชัดเจน อุปกรณ์ทางการแพทย์ไม่เพียงพอ และความรู้สึกด้านลบต่อหน่วยงานอื่นในโรงพยาบาล
3. ความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงาน แบ่งเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือ คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความสุขในการทำงาน มีความรู้สึกอยากทำงาน มีการตั้งเป้าหมายและต้องการความก้าวหน้าในงาน ประเด็นที่สองคือ คุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่ดี ทำให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความรู้สึกด้านลบต่อการปฏิบัติงาน และคุณภาพงานไม่ดี
4. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน แบ่งเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ การเพิ่มสิ่งตอบแทน เพิ่มความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จัดอัตราค่าจ้างหน้าที่ให้เพียงพอ ความเชื่อมั่นต่อผู้บริหาร เพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน และจัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอ

45922596: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION; M.N.S. (NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORDS: QUALITY OF WORK LIFE/ REGISTERED NURSE

JIRAPORN JITSOPA: NURSE'S QUALITY OF WORK LIFE IN A SELECTED HOSPITAL UNDER THE OFFICE OF HIGHER EDUCATION COMMISSION: A QUALITATIVE STUDY.

THESIS ADVISORS: SUWADEE SAKULKOO, Ph.D., JULALUK BARAMEE, Ph.D. 115 P. 2005.

The purpose of this qualitative study was to identify the meaning of quality of nurses' working life, factors affecting quality of nurses' working life, and implications for supporting good quality of nurses' working life recommended by registered nurses at the selected hospital. The data collecting methods included interviews, observations, and document review. The researcher interviewed 9 registered nurses, 23-27 years of age, working in 9 different units. Their working experiences ranged from 1 to 5 years. Other 5 staff members working with the interviewees were also interviewed. The researcher also observed the 9 units there the interviewees worked and reviewed document suggested by the participants.

The findings of this study were as follows;

1. The meaning quality of working life was classified into two major meaning; first, good quality of working and second poor quality of working life. The meaning of good quality of working life was stated as happy working life and working life that was affected by good relationship among colleagues. The meaning poor quality of working life was unhappy working life.

2. Factors affecting quality of working life were differentiated into two major aspects. The first aspect regarding five components that yielded good quality of working life included (1) having good colleagues, (2) having appropriate benefits, (3) having appropriate experience for the job, and (4) satisfaction with assigned work. The second aspect involved the components that caused poor quality of working life. These aspects included (1) insufficient welfare, (2) unsafe workplace, (3) tiredness from work, (4) negative attitudes toward patients, (5) negative relationship with supervisors, (6) unclear working system, (7) insufficient medical supplies, and (8) negative attitudes toward staff working in other units/ departments of the hospital.

3. The importance of quality of working life could be differentiated into two major aspects. The first aspects the good quality of working life included being happy with their, good feeling toward working, work with goal and advance in their jobs, Poor quality of working life caused two major effects: errors/ mistakes in the work and low motivation to work.

4. Recommendations and implications for supporting quality working life included (1) providing appropriate benefits, (2) providing safety workplace, (3) providing sufficient employees/ practitioners, (4) high reliability towards administrators, (5) providing employees' or practitioners' with addition training, and (6) providing adequate necessary supplies for the job.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและปัญหาของการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
คำถามการวิจัย.....	9
คำถามเฉพาะ.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	11
ความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	15
องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	16
ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตการทำงานกับการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	25
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	38
ผู้ให้ข้อมูล.....	38
วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล.....	46
กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
การสร้างเชื่อมั่นในการวิจัย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	50
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป.....	50
ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ.....	53
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	93
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	97
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	99
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก.....	108
ภาคผนวก ข.....	109
ภาคผนวก ค.....	110
ภาคผนวก ง.....	111
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล.....	52

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล.....	6
2 โครงสร้างการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล (2550).....	7
3 ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	54
4 ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี.....	54
5 สิ่งที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	57
6 สิ่งที่ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานดี.....	58
7 สิ่งที่ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานไม่ดี.....	65
8 ความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	76
9 ผลที่เกิดจากคุณภาพชีวิตการทำงานไม่ดี.....	77
10 แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	80
11 แสดงคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	90